

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

Investește în oameni !

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Axa prioritară nr.1 „Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere”

Domeniul major de intervenție 1.5 “Programe doctorale și post-doctorale în sprijinul cercetării”

Titlul proiectului: **“Valorificarea identităților culturale în procesele globale”**

Beneficiar: **Academia Română**

Numărul de identificare al contractului: **POSDRU/89/1.5/S/59758**

Conferința interactivă cu participare internațională

PROPRIETATEA INTELECTUALĂ.

ROLUL STATULUI ÎN SUSȚINEREA CULTURII

București, 3 octombrie 2012, Aula Academiei Române, Calea Victoriei nr. 125

**Discursul Domnului Michael Metzeltin, filolog, Austria,
membru de onoare al Academiei Române**

Economie și cultură: o abordare conceptuală

Michael Metzeltin

1. Actualitatea temelor

Pentru sesiunea actuală (octombrie 2012) a școlii postdoctorale de la Academia noastră Direcția mi a propus să vorbesc despre Economie și Cultură. Într-adevăr, în societatea noastră Economie și Cultură sunt realitățile și lumi discursive omniprezente și străbătătoare, cum ne arată de pildă presa zilnică din diferite țări. În multe ziare informația este distribuită în mari rubrici dispuse în diferite ordini. Iată câteva exemple:

Le Monde, mardi 18 septembre 2012, rubrici:

- International p.3,4; International & Europe p.6; Planète p.7,8
- France Politique p.10, 11; Société p.12, 13
- Économie p.14, 15, 16
- Décryptages (reportage sur le Liban, débat sur l’homoparentalité, etc.) p.17, 18, 19
- Culture: p.20 (affaire Camus, exposition), p.21(sélection CD, musique baroque, electro-rock), p.22 (musique de Dylan, théâtre d’Horvath, réunion des marchands spécialisés dans les arts „primitifs”)
- & Vous p.23 (santé), p.24 (mode)

Die Welt Kompakt, Freitag 14. September 2012, rubrici:

- Politik p.4, 5, 6, 7
- Kultur p.8, 9 (Sachbuch Charts, Fotograf Steve Schapiro), p.10, 11 (Les Humphries Singers, die Two Gallants aus San Francisco, Kurt Mazur wieder am Dirigentenpult)
- Sport p.12, 13, 14
- Hamburg p.15, 16, Nordeutschland p.17, 18

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

- Wirtschaft p.19 (Ärztestreik), p.20, 21 (Schulden und Kriseländer), p.22 (Fusionen), p.23 (BMW vs Golf)
- Lifestyle p. 24, 25 (Gastronomie, Frauen- und Männerbilder)
- Internet p.26, 27
- Wissenschaft p.28
- Menschen & Medien p.31
- Aus aller Welt p.32 (gemischte Nachrichten)
-

El País, viernes 14 de septiembre de 2012, rubrici:

- Internacional p.2, 3, 4, 5, 6, 8
- España p.10, 11, 12, 13, 14, 16, 17,
- Economía p.19 (Banco central de EEUU, deudas), p.20, 21 (déficit, ayudas financieras), p.22 (rescate de España), p.23 (bolsas, cambios),
- Opinión p.24, 25, 26, 27 (relación entre EEUU y China, etc.)
- Vida&artes
parques temáticos p.28 / 29
Sociedad p. 30 / 31 (reforma de la educación)
Cultura (p. 33 discos, 34 cartas de Cortázar, 35 exposición Rembrandt en Barcelona, 36/37 películas)
tendencias (p.39 moda, 40 gente)
obituario (p.41)
el tiempo (p.42)
deportes (p.43-46)
pantallas (p.48, 49 móvil, televisión)

Observăm că rubricile încep totdeauna cu Politica, și că dintre ele nu lipsesc niciodată nici Economia nici Cultura. Dar poziția acestora este foarte variabilă.

2. Domenii de cercetare

Faptele din viața reală – o cheltuială, o migrație, o alegere, o ceremonie – pot fi considerate din punct de vedere metodologic din două perspective: cercetătorul ori observă faptele ca atare și atunci operează ca economist, sociolog, politolog sau antropolog, ori observă limbajul, textele, discursurile folosite pentru a vorbi despre faptele, atunci operează ca filolog, ca lingvist. Perspectiva luată aici este lingvistică și mai cu seamă semantică.

3. Polisemia conjuncției și

Tema foarte generală propusă „Economie și cultură” este alcătuită lingvistic din două substantive abstracte legate prin conjuncția *și* așa că tema se poate reformula ca problema următoare: În ce fel de relație pot fi considerate economie și cultură?

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

Economia limbajului are drept consecință că multe cuvinte și expresii folosite afără dintr-un context sunt polisemice, au mai multe sensuri. Este cazul și a conjuncției *și*, care pentru expresia noastră permite următoarele interpretații:

- Într-o anumită societate economia și cultura există alături fără o anumită relație
- Într-o anumită societate economia și cultura sunt într-un anumit fel echivalente
- Într-o anumită societate apariția economiei precede, se desfășoară înainte de cultură
- Într-o anumită societate economia implică sau include și cultura
- Într-o anumită societate economia produce (și) cultură

În principiu conjuncția *și* permite și intervertirea ordinii termenilor (Cultura și Economie). Vorbind despre importanța orașelor drept patrimoniu, Carlos Carreiras, președinte al Institutului cultural Francisco Sá Carneiro din Lisabona, afirma recent în ziarul *Jornal i* (18 iulie 2012):

„(1) que a influência e a presença da cultura hispano-portuguesa é um ativo geopolítico sem força equivalente; (2) que temos uma política de vistas curtas sobre o património; (3) que a regeneração, recuperação e requalificação das cidades é filet mignon económico; (4) que as cidades devem ter uma palavra a dizer na política cultural.”

Dacă cultură este un capital geo-politic și orașele au o politică culturală, atunci ne putem întreba de pildă dacă Cultura produce sau implică Economia.

Pentru a propune răspunsuri la problema noastră - În ce fel de relație pot fi considerate economie și cultură? – trebuie acum să analizăm semantica celor două substantive abstracte.

4. Învățarea semanticii

Sensurile cuvintelor le învățăm în principiu prin imersiune în actele discursive orale și scrise și îndeosebi prin raportarea cuvintelor la o realitate extralingvistică. Cu cât mai abstract este semantica cuvintelor cu atât mai greu, mai complicat este sesizarea ei. Dacă cineva vorbește despre o anumită casă, în mintea mea apare repede o imagine concretă, dar dacă vorbește despre o victorie, pentru a înțelege de ce e vorbă trebuie să construiesc un nucleu propozițional ca <cineva învinge pe altcineva la un anumit loc la un anumit moment>. Se adaugă că substantivele abstracte de multe ori prezintă o semantică mai difuză care străbate prin mai multe domenii, peste aceasta păstrează și un sens etimologic. Să luăm ca exemplu cuvântul *cultură* cum este folosit în cunoscutul ziar elvețian *Neue Zürcher Zeitung* din ultimele două luni:

(1) „Vielmehr ist der KMU-Sektor in vielen Fällen zu wenig international verankert, und die konsequente Ausrichtung auf die Kundenwünsche ist auch nicht unbedingt eine französische Tugend. Der Geschäftsführer des erfolgreichen Elsässer Unternehmens Kuhn SA, eines weltweit führenden Anbieters von Landwirtschaftsmaschinen, brachte es in einem Gespräch kürzlich auf den Punkt: Frankreich fehle keineswegs die Culture, aber oft mangle es an der Culture économique.” (NZZ 03.08.12)

(2) „Sein (sc. Von John Keegan) Anliegen war es, (...) Krieg als ein kulturelles - also menschengemachtes und nicht auf irgendeine Art „naturnotwendiges” - Phänomen zu erklären.” (NZZ 07.08.12; John Keegan este autorul cărții *History of Warfare* (2004), tradusă în germana cu titlul *Die Kultur des Krieges*)

(3) „Eine Bresche für eine Kultur des Dialogs. Solidarität und nationale Reflexion in einem Medienprojekt in Burundi“ (NZZ 14.08.12)

(4) „Angesichts der jahrzehntelangen repressiven Herrschaft in Syrien ist nicht zu erwarten, dass seine Bewohner von einem Tag auf den anderen und ohne rechtlichen Rahmen ein Verständnis für

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

Menschenrechte entwickeln – und schon gar nicht angesichts der brutalen Realität des Bürgerkrieges und der aufkeimenden Rache-Unkultur.” (NZZ, 14.08.12)

(5) „Kulturelle Barrieren. Die Koreaner haben im Zuge von „Hallyu“ ihre Dramen nicht nur in die asiatischen Nachbarländer, sondern sogar in viele islamische Länder exportieren können. Aber über die Schwelle des Westens konnten sie nicht schreiten. Der Orient ist erobert, der Okzident bleibt noch unerreichbar. Die Kultur bildet eine Barriere. Wie die Koreaner Krimis europäischen Zuschnitts nicht mögen, können die Europäer, so scheint es, wenig mit den koreanischen Serien anfangen. Es heisst, sie seien zu sentimental, in ihnen würden zu viele Tränen vergossen, und die Handlungsmotive seien oft unverständlich. Bei den Krimis wiederum steht die Sachaufklärung im Vordergrund, und dafür ist das logische Denken erforderlich. Die zwischenmenschlichen Beziehungen kommen nur in den Blick, sofern sie für den Sachverhalt notwendig sind.“ (NZZ 31.08.12)

(6) “Es bedeute auch, dass es nun um ein Künstlerbild ging, das sich entfernen wollte von allzu heroischen Vorstellungen. Gegen die Abgehobenheit und Lebensferne der Kunst im Allgemeinen und ihres etwas verknöcherten Publikums. An einem erweiterten Kulturbegriff festzuhalten, ist damals wie auch heute noch erstrebenswert, doch leider kommen manchmal Zweifel auf, ob man nicht falsche Geister beschworen hat damals.” (NZZ 25.08.12)

(7) „Polen ist für die Russen keine Schleuse mehr in den Westen und Russland für die Polen keine attraktive Gegenkultur. „ (NZZ 03.09.12, p21)

(8) “In seinem Gastreferat warb der neue ETH-Rektor Lino Guzzella sehr überzeugend für den Wert guter naturwissenschaftlich-technischer Forschung und betonte, dass es dafür die richtige Kultur brauche. Zu dieser gehörten Freiräume und Offenheit gegenüber Neuem, aber auch, dass an den Bildungsinstitutionen innovatives, unternehmerisches Denken gefördert werde.” (NZZ 03.09.12)

(9) “ein Ort, in dessen Fusswegen und Bewässerungsanlagen, wunderbar gefügten Mäuerchen und terrasierten Gärten aus Olivenbäumen, Platanen, Kastanien und Eichen noch die ursprüngliche “Nachbarschaft” von Natur und Kultur erahnt werden kann.” (NZZ 03.09.12)

(10) “sein Ausbau zu einem Modellversuch gelungener Balancen zwischen Natur- und Kulturschutz einerseits und einem sensible Tourismus andererseits” (03.09.12)

(11) „Dass beides (sc. Der freie Wettstreit politisch organisierter Kräfte und Entscheidungs- und Handlungsvermögen) zusammen funktioniert, setzt freilich ein Drittes voraus: das, was Montesquieu „esprit général” nannte und was einmal „Gemeinsinn” hiess. „Politische Kultur” ist sein heutiger Name.” (NZZ 04.09.12)

(12) „Kulturgut KZ. Buchenwald soll Weltkulturerbe werden. (NZZ 11.09.12)

(13) “Hermannstadt (Sibiu; Nagyszeben) in Siebenbürgen ragt aus den rumänischen Städten nicht zuletzt heraus, weil es 2007 Europas Kulturhauptstadt war: ein mittelalterliches Juwel, geprägt von – jetzt ausgereisten – deutschen Einwanderern und weiteren Völkerschaften.” (NZZ 18.09.12)

(14) “Wie er (sc. Marcus Wallenberg) jüngst (...) erklärte, setzt er sich dabei für eine Kultur der ständigen Verbesserung und Innovation ein.” (NZZ 18.09.12)

Dacă încercăm să abstragem conceptul de cultură din aceste discursurile concrete aflăm că există o Cultură *tout court* (1), dar și o cultură economică (1) și politică (11) sau justă (8), o cultură a dialogului (3) și a războiului (2), că o îmbunătățire continuă (14) dar și războiul este un fenomen cultural (2), un oraș (13) dar și un lagăr de concentrare este un bun cultural (12), că cultura poate alcătui bariere (5), că o cultură se poate opune la o alta cultură (7), că conceptul de cultură poate fi mai mult mai puțin amplu (6), că cultura se opune naturii (9, 10) și că există și o necultură (a răzbunării, 4).

O astfel de pluralitate de întrebări este dezorientătoare.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

5. Sarcina lexicografică

Când un cuvânt capătă o semantică atât de difuză, dispartă, centrifugală este bine să intervină lingvistul. Observând cuvintele în diferite contexte, el încearcă să scoată prin abstracție elementele semnificative centrale. Astfel oferă prin definiții o orientare semantică. Aceasta poate, dar nu trebuie să fie considerată normativă. Fiindcă Economie și Cultură sunt substantive abstracte cu o semantică complexă să vedem ce semantici de bază ne oferă diferite dicționare (cu o prezentare redusă):

- *Le Nouveau Petit Robert* (Paris 2010), s.v. économie

I Administration des biens.

I.1 Art de bien administrer une maison, de gérer les biens d'un particulier (économie privée, domestique) ou de l'État (économie publique, politique). Synonymes: administration, gestion.

I.2 Science qui a pour objet la connaissance des phénomènes concernant la production, la distribution et la consommation des ressources, des biens matériels dans la société humaine.

I.3 Activité, vie, régime, système économique; ensemble des faits relatifs à la production, à la distribution et à la consommation des richesses dans une collectivité.

II Épargne.

II.1 Gestion où l'on évite la dépense inutile. Synonymes: épargne, parcimonie, thésaurisation.

II.2 Ce qu'on épargne, ce qu'on évite de dépenser.

II.3 Somme d'argent que l'on a économisée. Synonymes: pécule, réserve.

III Organisation (d'un système).

III.1 Organisation des divers éléments d'un ensemble; manière dont sont distribuées les parties. Synonymes: ordre, organisation, structure.

III.2 Relation, articulation des parties d'un système.

Antonymes:

dépense, gaspillage, prodigalité; désordre.

- *Le Nouveau Petit Robert* (Paris 2010), s.v culture

1 culture

I.1 Action de cultiver la terre; ensemble des opérations propres à tirer du sol les végétaux utiles à l'homme et aux animaux domestiques. Synonyme: agriculture.

I.2 (au plur.) Terres cultivées.

I.3 Action de cultiver (un végétal).

II Culture microbienne: méthode consistant à faire croître des micro-organismes en milieu approprié.

Antonymes: friche, jachère.

2 culture

1 Développement de certaines facultés de l'esprit par des exercices intellectuels appropriés; ensemble des connaissances acquises qui permettent de développer le sens critique, le goût, le jugement. Synonymes: connaissance, éducation, formation, instruction; savoir.

2 Ensemble des aspects intellectuels propre à une civilisation, une nation.

3 Ensemble des formes acquises de comportement, dans les sociétés humaines.

Antonymes: ignorance, inculture.

- *Duden. Deutsches Universalwörterbuch*, Dudenverlag, Mannheim 2007, s.v. Wirtschaft

1 Gesamtheit der Einrichtungen und Maßnahmen, die sich auf Produktion und Konsum von Wirtschaftsgütern beziehen.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

4 Haushalt, Hauswirtschaft.

5 Das Wirtschaften (= in einem bestimmten wirtschaftlichen Bereich die zur Verfügung stehenden Mittel möglichst rationell verwenden).

- *Duden. Deutsches Universalwörterbuch*, Dudenverlag, Mannheim 2007, s.v. Kultur

1a Gesamtheit der geistigen, künstlerischen, gestaltenden Leistungen einer Gemeinschaft als Ausdruck menschlicher Höherentwicklung.

1b Gesamtheit der von einer bestimmten Gemeinschaft auf einem bestimmten Gebiet während einer bestimmten Epoche geschaffenen, charakteristischen geistigen, künstlerischen, gestaltenden Leistungen.

2a Verfeinerung, Kultiviertheit einer menschlichen Betätigung, Äußerung, Hervorbringung

2b Kultiviertheit einer Person.

3 Das Kultivieren des Bodens.

4 Auf größeren Flächen kultivierte junge Pflanzen.

5 Auf geeigneten Nährboden in besonderen Gefäßen gezüchtete Mikroorganismen oder Gewebszellen.

- *Dex-Online. Dicționar explicativ al limbii române pe internet*, s.v. economie

1. Ansamblul activităților umane desfășurate în sfera producției, distribuției și consumului bunurilor

materiale și serviciilor. ♦ *Economie națională* = totalitatea activităților și interdependențelor economice la

nivel macro- și microeconomic, coordonat pe plan național prin mecanisme proprii de funcționare.

Economie politică = știință a administrării unor resurse și mijloace limitate, care studiază, analizează și

explică comportamentele umane legate de organizarea și utilizarea acestor resurse.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

2. Folosire chibzuită a mijloacelor materiale sau bănești, limitată la strictul necesar în cheltuieli; cumpătare, chibzuială, măsură.

3. (Concr.; la pl.) Bani agonisiți și păstrați pentru satisfacerea anumitor trebuințe.

4. Mod de întocmire, de orânduire a planului sau a părților unei lucrări, ale unei scrieri, ale unei legi etc.;

alcătuire, compoziție.

- *Dex-Online. Dicționar explicativ al limbii române pe internet, s.v. cultură*

1. Totalitatea valorilor materiale și spirituale create de omenire și a instituțiilor necesare pentru comunicarea

acestor valori. ♦ Faptul de a poseda cunoștințe variate în diverse domenii; totalitatea acestor cunoștințe;

nivel (ridicat) de dezvoltare intelectuală la care ajunge cineva. □ *Om de cultură* = persoană cu un nivel

intelectual ridicat, care posedă cunoștințe universale multe și temeinice.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

2. Totalitatea lucrărilor agrotehnice necesare plantelor agricole pentru a se realiza producții mari și

constante; știința, priceperea de a lucra pământul, de a îngriji plantele. □ *Cultura plantelor* = ramură a

agriculturii care are ca obiect cultivarea plantelor în vederea obținerii de alimente, furaje sau materii prime.

◆ Teren cultivat cu un anumit fel de plante. ◆ Creștere, prăsire a unor animale.

3. Creștere, în laborator, a bacteriilor; colonie de bacterii obținută pe această cale.

4. (În sintagma) *Cultură fizică* = dezvoltare armonioasă a corpului prin sport și gimnastică, atât pentru

întărirea și menținerea sănătății, cât și pentru formarea calităților fizice necesare în muncă, sport etc., la care

se adaugă baza materială, cercetarea științifică, procesul de formare a specialiștilor; disciplină care se ocupă

cu această dezvoltare; educație fizică.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

6. O lectură lexicografică

De la definiții economiei în diferite dicționare tradiționale europene reiese cunoștința elementară că o societate se întemeiează pe producerea, distribuția și consumarea bunurilor. Dacă prin economie înțelegem „producerea, distribuția și consumarea bunurilor” și prin cultură înțelegem „cultivarea plantelor și creșterea animalelor” putem spune că:

Economia include Cultura

Dar putem și observa că cele două substantive abstracte pot însemna sau o activitate care implică o anumită structurare, un anumit ordin (a administra, a cultiva) sau rezultatul acelei activități, considerat ca ceva bun (câștiguri, performanțe). Din acest punct de vedere putem spune că:

Economia echivalează cu Cultura

Bunuri, câștiguri, performanțe implică totdeauna o valorare. Cum putem prețui această valoare? În ce relații sunt bunurile economice cu performanțe culturale?

Remarcăm că substantivului cultură i corespunde verbul a cultiva care prezintă o mare filieră metaforică cu nuanța că ceea ce este cultivat are nevoie de o mare grijă:

de la < a cultiva cereale> trecem prin <a cultiva zarzavaturi>, <a cultiva o grădină>, <a cultiva flori în general>, <a cultiva flori delicate ca roze> până la <a cultiva spiritualitatea omului>.

Cultivarea are nevoie de instrumente. Pentru plantele folosim mașini agricole și instrumente de grădinarit. Cultivarea spiritului se face prin educație (germ. *Bildung*) și instrumentul educației este cultura ca un complex fenomen dinamic, cum îl definește premiul Nobel pentru literatură Mario Vargas Llosa în recenta carte lui *La civilización del espectáculo* (Madrid 2012):

“cultura siempre significó una suma de factores y disciplinas que, según amplio consenso social, la constituían y ella implicaba: la reivindicación de un patrimonio de ideas, valores y obras de arte, de unos conocimientos históricos, religiosos, filosóficos y científicos en constante evolución, el fomento de la exploración de nuevas formas artísticas y literarias y de la investigación en todos los campos del saber.” (65)
Remarcăm că este vorbă aici de o cultură de educație și nu de cultura de masă, care, de altfel și ea legitimă, este un bun de consum produs de industria culturală (germ. *Kulturindustrie*) și astăzi sprijinită cu putere de politică.

Înculturarea omului cu acest instrument este un proces de învățare greu și lung, dar necesar pentru o societate în care valoarea cea mai înaltă este demnitatea omului. Dacă înțelegem administrația economiei *tout court* în principiu ca o pură activitate tehnică, ne gândim că o bună administrație, care respectă demnitatea umană are nevoie de cultură. De aceea putem spune că:

Buna Economie presupune Cultura

Această formare culturală este necesară pentru o bună funcționare economică și politică într-o societate avansată ca societatea europeană. Cum spune Vargas Llosa, Cultură în acest sens este o busolă de orientare pentru ceea ce în germana se numește *Wissensgesellschaft*, în engleza *Knowledge economy* și în franceza *Économie du savoir*.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

“La cultura (...) Era (...) una brújula, una guía que permitía a los seres humanos orientarse en la espesa maraña de los conocimientos sin perder la dirección y teniendo más o menos claras, en su incesante trayectoria, las prelaciones, la diferencia entre lo que es importante y lo que no lo es, entre el camino principal y las desviaciones inútiles.” (ib. 70-71)

Că producerea bunurilor este o *conditio sine qua non* pentru existența unei societăți e incontestabil. Crearea a bunuri este și o bază pentru dezvoltarea culturii. Dar producerea de bunuri trebuie bine administrată, deci trebuie cultivată. Cultivarea se realizează nu numai prin cunoștințe, ci și prin informarea culturală, prin *informatio doctrinarum* cum spunea deja Ammianus Marcellinus. Deci Economia și Cultura se condiționează reciproc, cum observă Vargas Llosa:

„la cultura, entendida no como un mero epifenómeno de la vida económica y social, sino como una realidad autónoma, hecha de ideas, valores estéticos y éticos, y obras de arte y literarias que interactúan con el resto de la vida social y son a menudo, en lugar de reflejos, fuente de los fenómenos sociales, económicos, políticos e incluso religiosos.” (ib. 25)

Deci putem și spune:

Economia și Cultura se interpenetreză

Dar calitatea cea mai demnă pentru om ca *zoon politikon*, ca animal social (Aristotel) are să fie cultura politică, cu care bunurile unei societăți sunt produse și distribuite într-un mod cultivat.

7. Spre cultura politică

Temelia fiecărei societăți este administrația resurselor (producerea și distribuirea bunurilor de consum și siguranță). În administrația resurselor consistă politica. O politică justă respectă demnitatea tuturor indivizi. Pentru asta *zoon politikon* trebuie să se cultive, să-și însușească o formare culturală. Mă îndrăznesc să afirm că Cultura europeană cea mai înaltă este cultură politică, adică posibilitatea fiecărui individ a unui stat să participe la plâsmuirea statului prin libertate de exprimare și prin drept de vot activ și pasiv respectând în același timp demnitatea

celorlalți indivizi ai aceleiași stat. Această cultură politică presupune egalitatea tuturor indivizi ca cetățeni și devine posibilă în statele constituționale cu separarea puterilor. Cultura politică se exprimă prin opinia publică și prin constituții care prevăd alegeri libere regulate și principiu de rotație. Culturii politice i se cuvine și respectul pentru autodeterminarea popoarelor și dispoziția de a căuta soluții potrivite. Cultura politică este un comportament pe care *homo europaeus* l-a dobândit într-o seculară controversă cu puteri absolutiste și totalitare, care are ca temelie drepturile omului și care se învață prin educație, cum deja spunea Cezar Bolliac în textul său *Poesia* (1846/1858):

”Poesia [...] să facă proletarul cel necultivat, cel lipsit astăzi de cultură spirituală și de indestularea materială să se aridice prin educația generală la cetățeanul actual, la demnitatea de om; să facă ca totalitatea acestor cetățeni, în adevăr liberi, să se împărtășească de cele mai înalte interesuri ale Statului lor – de legislație, judiciară și administrație”.

Pentru a avea o politică culturală care sprijină și formarea culturală și producerea bunurilor de divertisment avem nevoie înainte de o cultură politică.